

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Jak rozwijać umiejętności społeczne dzieci i młodzieży?

Tomasz Kilariski

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Definicja i taksonomia kompetencji społecznych

- **Kompetencje społeczne:** Złożone umiejętności warunkujące efektywność radzenia sobie w sytuacjach społecznych (Matczak, 2001).
- **Składowe:**
 - Poznawcze (wiedza o regułach społecznych).
 - Emocjonalne (rozpoznawanie i regulacja emocji).
 - Behawioralne (konkretne zachowania i nawyki).
- **Inteligencja interpersonalna:** Zdolność rozumienia intencji, motywacji i uczuć innych osób (H. Gardner).

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Leadership Competence

Personality

- *Willingness to Perform*
- *Self Confidence*
- *Sense of Responsibility*
- *Self-discipline*
- *Honesty*
- *Accountability*
- *Courage*

*Professional
Ethos*

- *Readiness to Lead*
- *Care for Others*
- *Loyalty*
- *Readiness to Take Initiative*

*Social
Competence*

- *Communication Skills*
- *Ability to Handle Conflicts*
- *Ability to Reach Consensus*
- *Empathy*
- *Ability to Take Criticism*
- *Intercultural Competence*
- *Ability to Motivate*

*Professional
Competence*

- *Firewalls*
- *Network Scanners*
- *VPNs*
- *Intrusion*
- *Detection*

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIwersYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Należy podkreślić, że kompetencje społeczne nie są cechą wrodzoną, lecz nabywaną w toku treningu i doświadczeń.
Są one konstruktem wielowymiarowym.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Fundament – Inteligencja Emocjonalna (IE)

Rola IE w rozwoju społecznym:

- **Samoświadomość:** Rozpoznawanie własnych stanów emocjonalnych jako podstawa do rozumienia innych.
- **Samoregulacja:** Umiejętność panowania nad impulsami i adaptacja do zmieniających się warunków.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

- **Empatia:**
 - *Poznawcza:* Rozumienie perspektywy drugiej osoby (decentracja).
 - *Emocjonalna:* Współodczuwanie stanów afektywnych.
- **Motywacja:** Dążenie do celów mimo niepowodzeń w relacjach.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Warto przywołać model Daniela Golemana lub Mayera i Saloveya, wskazując, że wysokie IQ nie gwarantuje Sukcesu społecznego bez rozwiniętej IE.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Specyfika rozwoju – Dzieci (Wiek przedszkolny i wczesnoszkolny)

Charakterystyka etapu:

- Przejście od egocentryzmu dziecięcego do uwzględniania perspektywy innych.
- Nabywanie norm poprzez zabawę (zabawy tematyczne, z podziałem na role).

Kluczowe wyzwania:

- Nauka dzielenia się i współpracy.
- Kontrola ekspresji emocjonalnej.
- Pierwsze relacje przyjaźni oparte na wspólnej aktywności.

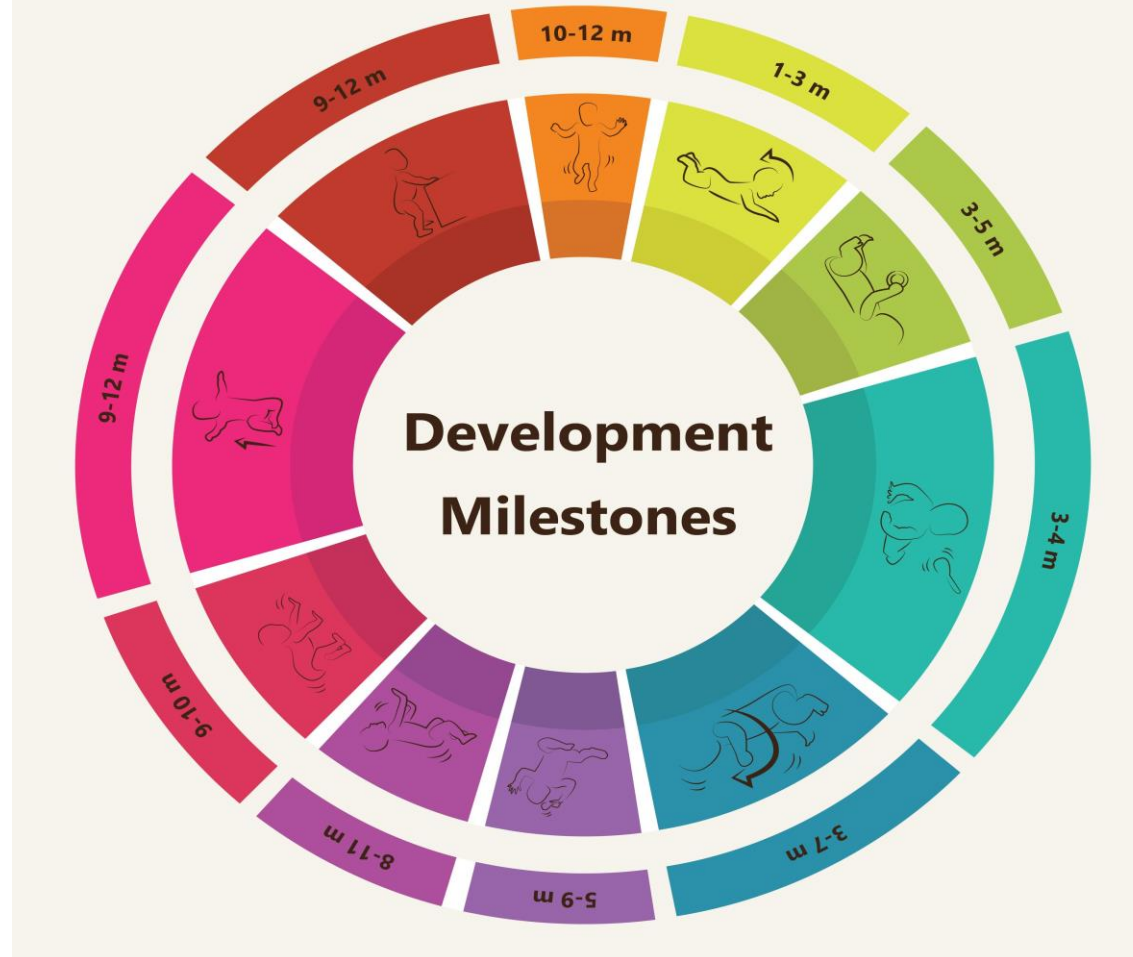
**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

orzy

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Na tym etapie kluczowa jest rola zabawy jako naturalnego treningu zachowań społecznych (Wygotski – strefa najbliższego rozwoju).

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Specyfika rozwoju – Adolescencja (Młodzież)

Reorientacja społeczna:

- Przeniesienie punktu ciężkości z rodziców na grupę rówieśniczą.
- Kształtowanie tożsamości społecznej i indywidualnej.
- Wzrost znaczenia konformizmu grupowego vs. potrzeba autonomii.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Zagrożenia:

- Presja rówieśnicza.
- Zachowania ryzykowne jako element budowania pozycji w grupie.
- Rozwój myślenia abstrakcyjnego o relacjach (moralność, lojalność).

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Należy wspomnieć o burzy hormonalnej i przebudowie mózgu (kora przedczołowa), co wpływa na impulsywność i ocenę ryzyka społecznego.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Rola rodziny – Socjalizacja pierwotna

Rodzina jako pierwsze środowisko treningowe:

- **Style wychowawcze a kompetencje:**
 - *Demokratyczny*: Sprzyja asertywności i samodzielności.
 - *Autorytarny*: Może prowadzić do bierności lub agresji.
 - *Permisywny*: Ryzyko braku granic i niskiej samokontroli.
- **Bezpieczny styl przywiązania (Attachment Theory):**
 - Fundament zaufania do świata i ludzi.
 - Baza do eksploracji relacji zewnętrznych.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kluczowe jest pojęcie "modelowania" w rodzinie. Dzieci obserwują sposób rozwiązywania konfliktów przez rodziców i go internalizują.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Rola szkoły – Socjalizacja wtórna

Szkoła jako mikrospołeczność:

- Formalizacja relacji (nauczyciel-uczeń) i hierarchia.
- Praca projektowa i grupowa jako metoda nauki kooperacji.

Klimat szkoły:

- Programy profilaktyczne i antyprzemocowe.
- Rola pedagoga i psychologa szkolnego.
- Ekspozycja na różnorodność (kulturową, intelektualną) – nauka tolerancji.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Szkoła to poligon doświadczalny, gdzie uczeń konfrontuje normy domowe z normami instytucjonalnymi i rówieśniczymi.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Metodyka wsparcia – Trening Umiejętności Społecznych (TUS)

TUS – Gold Standard w terapii grupowej:

- **Cel:** Zmiana niepożądanych zachowań na akceptowane społecznie.
- **Struktura zajęć:**
 - Modelowanie (pokazanie właściwego zachowania).
 - Odgrywanie ról (role-playing).
 - Informacja zwrotna (feedback).
 - Generalizacja (przeniesienie umiejętności do życia codziennego).
- **Obszary pracy:** Inicjowanie rozmowy, radzenie sobie z krytyką, wyrażanie złości.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Metoda TUS (Goldstein) jest wysoce ustrukturalizowana i skuteczna szczególnie dla osób ze spektrum autyzmu czy ADHD, ale także dla dzieci nieśmiałych.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Komunikacja interpersonalna i asertywność

Filary efektywnej komunikacji:

- **Aktywne słuchanie:** Parafraza, klaryfikacja, odzwierciedlanie uczuć.
- **Komunikaty typu "JA":** Wyrażanie potrzeb bez oskarżania (Fakty – Uczucia – Oczekiwania).

Asertywność:

- Odróżnienie od agresji i uległości.
- Obrona własnych granic z poszanowaniem granic innych.
- **Komunikacja niewerbalna:** Znaczenie mowy ciała, tonu głosu i dystansu fizycznego.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Warto podać konkretny schemat komunikatu JA,
np.: "Czuję złość, kiedy przerywasz mi wypowiedź,
ponieważ..."

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Uczenie się przez obserwację (Modelowanie)

Teoria społecznego uczenia się (Albert Bandura):

- Uczenie się zastępcze – obserwacja skutków zachowań innych osób.
- **Rola autorytetów:** Nauczyciele, rodzice, influencerzy jako modele.

Wzmocnienia:

- Pozytywne (nagroda społeczna, aprobata).
- Negatywne (wykluczenie, dezaprobata).
- Konieczność spójności między deklarowanymi wartościami a zachowaniem opiekunów.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Dzieci częściej naśladują to, co dorośli robią, niż to, co mówią. Dyssonans między słowem a czynem niszczy proces edukacyjny.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Wyzwania współczesności – Cyfrowa socjalizacja

Wpływ nowych technologii:

- Zjawisko *Phubbing* (lekceważenie rozmówcy na rzecz telefonu).
- Płytsze relacje wirtualne vs. głębokie relacje "face-to-face".
- Cyberprzemoc (Cyberbullying) i hejt.

Zadania wychowawcze:

- Edukacja medialna i higiena cyfrowa.
- Uczenie netykiety.
- Rozwijanie krytycznego myślenia wobec treści online.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Media społecznościowe mogą być narzędziem integracji, ale nadmierne korzystanie z nich koreluje z poczuciem osamotnienia i lękiem społecznym (FOMO).

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Bariery i zaburzenia w rozwoju społecznym

Czynniki utrudniające nabywanie kompetencji:

- Neuroatypowość:
 - Spektrum Autyzmu (ASD) – trudności z odczytywaniem kodów społecznych.
 - ADHD – impulsywność utrudniająca przestrzeganie reguł.
- Zaburzenia lękowe: Fobia społeczna, mutyzm wybiórczy.
- Środowisko: Zaniedbania wychowawcze, przemoc domowa, ubóstwo kulturowe.
- Konieczność wczesnej diagnozy i interwencji specjalistycznej.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

W przypadku zaburzeń rozwojowych standardowe metody wychowawcze mogą być nieskuteczne; wymagane jest wsparcie terapeutyczne.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Ewaluacja postępów

- **Metody obserwacyjne:** Arkusze obserwacji zachowania w grupie.
- **Techniki socjometryczne:** Badanie struktury grupy (np. kto jest liderem, kto jest izolowany).
- **Wywiad i rozmowa:** Z dzieckiem, rodzicami, nauczycielami.
- **Skale i kwestionariusze:** Standaryzowane narzędzia psychometryczne (np. Skala Kompetencji Społecznych).
- Monitorowanie zmian w czasie – analiza jakościowa i ilościowa.

Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIwersytet
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Ewaluacja powinna być procesem ciągłym, a nie jednorazowym aktem, aby móc modyfikować metody pracy.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kluczowe wnioski:

- Rozwój umiejętności społecznych to proces ciągły, trwający całe życie.
- Wymaga synergii działań rodziny, szkoły i specjalistów.
- Kluczem jest równowaga między wiedzą teoretyczną a praktycznym treningiem (doświadczeniem).
- Współczesne wyzwania technologiczne wymagają adaptacji metod wychowawczych.

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Dziękuję za uwagę.

Q&A

**Uniwersytet Ekonomiczny w
Poznaniu**

8.12.2025 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU